

หัวข้อ	รายละเอียด
ชื่องานวิจัย	ภาษาไทย “ต้นเต้ายายม่อม” กับการใช้ประโยชน์ตามภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ ภาษาอังกฤษ THE BENEFITS OF “THAO YAI MOM” (<i>Tacca leontopetaloides</i> (L.) Kuntze) FROM SURIN LOCAL WISDOM.
ชื่อนักวิจัย	ภาษาไทย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชญา ศรีธรรม และ อาจารย์วสา วงศ์สุขแสง ภาษาอังกฤษ Assist. Prof. Somchaya Sritram and Miss Vasa Wongsuksaweang
หน่วยงานที่สังกัด	สาขาวิชาเทคโนโลยีและการออกแบบภูมิทัศน์ คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
ปัญหา/ความสำคัญ/ความเป็นมา	“ต้นเต้ายายม่อม” เป็นพืชหัวสะสมแป้ง เป็นพันธุ์ไม้ที่หายาก การรวบรวมภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับเต้ายายม่อมมีจำนวนน้อย ทั้งนี้ชุมชนจังหวัดสุรินทร์มีการนำต้นเต้ายายม่อมมาใช้ประโยชน์น้อย ยังไม่มีการเก็บรวบรวมและถ่ายทอดองค์ความรู้แก่คนรุ่นหลัง ทำให้ไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายและชุมชนไม่ให้ความสำคัญ
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	เพื่อสำรวจและรวบรวมองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ที่เกี่ยวกับต้นเต้ายายม่อม และส่งเสริมให้ชุมชนเห็นความสำคัญของต้นเต้ายายม่อม
วิธีการดำเนินงาน	1. สำรวจและสัมภาษณ์ชุมชนในเขตอำเภอเมือง และอำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ 2. เสนวนองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับต้นเต้ายายม่อม 3. วิเคราะห์ เรียบเรียง และสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการเสวนาฯ
ผลการดำเนินการ / ผลวิจัย	ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่ไม่รู้จักต้นเต้ายายม่อมและไม่เห็นความสำคัญเนื่องจากการนำมาใช้ประโยชน์ในปัจจุบันน้อย พบต้นเต้ายายม่อมในบริเวณชายป่าที่เป็นดินทรายหรือบริเวณที่แดดส่องถึง โดยพบองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับต้นเต้ายายม่อมดังนี้ (1) ด้านอาหาร คือ การรับประทานเมล็ดจากผลสุกของเต้ายายม่อม และการนำไปอ่อนหรือยัดอ่อนมาลวกรับประทานกับน้ำพริก (2) ด้านสมุนไพร เป็นสมุนไพรด้านทาสमानแผลตามร่างกาย และรักษาอาการปวดท้อง และ (3) ด้านการใช้ประโยชน์อื่นๆ ใช้เป็นยาเมา-เบือปลา ใช้เป็นที่ลกระดานชนวน และนำไปปลูกประดับบริเวณที่พักอาศัย ซึ่งในปัจจุบันไม่มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ดังกล่าว
ประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัย	ได้รวบรวมองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ที่เกี่ยวข้องกับเต้ายายม่อม และช่วยส่งเสริมให้ชุมชนได้ตระหนักถึงความสำคัญ และรื้อฟื้นองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับเต้ายายม่อมให้คงอยู่สืบไป

1. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อรวบรวมองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ที่เกี่ยวข้องกับเต้ายายม่อม และช่วยส่งเสริมให้ชุมชนได้ตระหนักถึงความสำคัญ และรื้อฟื้นองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับต้นเต้ายายม่อมให้คงอยู่สืบไป

2. วิธีการดำเนินงาน

สำรวจต้นเต้ายายม่อมในป่าอำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์

สำรวจต้นเต้ายายม่อมในป่าอำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์

สัมภาษณ์ชุมชนอำเภอมืองสุรินทร์ (พูดภาษาเขมรสุรินทร์)

สัมภาษณ์ชุมชนอำเภोजอมพระ (พูดภาษากูย)

กิจกรรมเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้ประโยชน์ของต้นเต้ายายม่อม

3. ผลการดำเนินการ / ผลวิจัย

ภูมิปัญญาท้องถิ่น	วิธีการนำไปใช้	รูปภาพประกอบ
<p>1. ด้านอาหาร ดังนี้</p> <p>1.1 รับประทานผลสุก เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ทั้งเมื่ออดีตและปัจจุบัน</p> <p>1.2 ลวกรับประทาน เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ทั้งเมื่ออดีตและปัจจุบัน</p>	<p>-รับประทานเมล็ดผลสุกของต้น เท้ายายม่อม มีรสหวาน หรือ หวานอมเปรี้ยว เย็นสดชื่น</p> <p>-นำใบอ่อนหรือยอดอ่อนของต้น เท้ายายม่อมมาลวกกับน้ำร้อน แล้วนำมารับประทานกับน้ำพริก ปลาทุหรือปลาสด</p>	 <p>ผลสุกของต้นเท้ายายม่อม</p> <p>ใบอ่อนหรือยอดอ่อนของต้นเท้ายายม่อม</p>
<p>2. ด้านสมุนไพร ดังนี้</p> <p>2.1 สมุนไพรรักษาแผล</p> <p>2.2 สมุนไพรรักษาอาการปวดท้อง</p>	<p>-นำหัวใต้ดินมาตำ หรือฝนกับหิน ให้ละเอียดมาพอกทาแผล หรือ ฝานผ่าซีกทาแผล</p> <p>-นำหัวใต้ดินไปผสมเข้ากับ สมุนไพรชนิดอื่น หรือนำไปต้มน้ำ ให้เดือดแล้วนำน้ำที่ต้มมาดื่ม</p>	 <p>หัวใต้ดินของต้นเท้ายายม่อม</p>
<p>3. ด้านอื่นๆ ดังนี้</p> <p>3.1 ทำเป็นยาเบื่อปลา</p> <p>3.2 ทำเป็นที่ลบกระดานชนวน</p> <p>3.3 ทำเป็นไม้ประดับ</p>	<p>- นำหัวใต้ดินมาตำให้ละเอียด แล้วไปหว่านที่เป็นบ่อ สระ ช่วย ทำให้ปลาเกิดอาการมีนเมาหรือ เบื่อยางจนสลบแล้วลอยตัวขึ้นมา</p> <p>- นำต้นเท้ายายม่อมมาตัดขวาง ส่วนลำต้นเป็นท่อน ลำต้นมีน้ำอยู่ เป็นจำนวนมาก สามารถนำไปลบ กระดานชนวนได้</p> <p>- นำมาปลูกใส่กระถางหรือ ภาชนะปลูก นำไปประดับใน บริเวณบ้านหรือที่พักผ่อน</p>	 <p>ลำต้นของต้นเท้ายายม่อม</p> <p>การปลูกในภาชนะปลูกเพื่อประดับที่พักผ่อน</p>

4. ประโยชน์ที่ชาวบ้านไทยได้ประโยชน์จากงานวิจัย

ชุมชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้ประโยชน์ของต้นเต้ายายม่อมระหว่างชุมชนกับชุมชนและชุมชนกับผู้วิจัย
 ชุมชนได้รื้อฟื้นองค์ความรู้ท้องถิ่นดั้งเดิม ได้รับทราบประโยชน์ด้านการแปรรูปเต้ายายม่อม การปลูกรักษา และเห็นความสำคัญของต้นเต้ายายม่อม